

IQTISODIY RIVOJLANISH DAVLATLARDA TA'LIM TIZIMI. (AQSH JANUBIY KAREYA YAPONIYA)

Razzoqova Ozoda- *UMFT universiteti pedagogika yo'nalishi s550-guruh talbasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada AQSh, Janubiy Koreya va Yaponiya ta'lim tizimlari hamda ularning iqtisodiy rivojlanish jarayoniga ta'siri keng yoritiladi. Har uch mamlakatda ta'lim tizimi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, ularning iqtisodiy yuksalishiga asosiy omil sifatida qaraladi. Tadqiqot davomida ushbu mamlakatlarning ta'lim tizimidagi o'ziga xos jihatlari, ta'lim siyosati va uning iqtisodiyotga ta'siri tahlil qilinadi. Ta'limning innovatsion yondashuvlari, malakali kadrlar tayyorlash va ularning milliy iqtisodiyotga qo'shayotgan hissasi ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda ta'lim tizimi iqtisodiy taraqqiyotning asosiy omillaridan biri hisoblanadi va mamlakatlarning global miqyosda raqobatbardoshligini oshiradi.*

Kalit so'zlar: *ta'lim tizimi, iqtisodiy rivojlanish, innovatsion yondashuvlar, yuqori malakali kadrlar, texnologik taraqqiyot, global raqobatbardoshlik, davlat ta'lim siyosati, investitsiyalar va inson kapitali*

Kirish

Har qanday davlatning iqtisodiy rivojlanishi ko'p omillarga bog'liq bo'lib, ularning eng muhimlaridan biri ta'lim tizimidir. Ta'lim sifati va unga ajratilgan resurslar bevosita mamlakatning texnologik taraqqiyoti, innovatsion salohiyati va global raqobatbardoshligi bilan bog'liq. Rivojlangan davlatlarning tajribasi shuni ko'rsatadiki, ta'lim sohasiga kiritilgan sarmoya uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlik va o'sishning kaliti hisoblanadi.

AQSh, Janubiy Koreya va Yaponiya dunyodagi eng ilg'or iqtisodiy tizimlarga ega davlatlar qatoriga kiradi. Ushbu mamlakatlarning taraqqiyotida ta'limga berilgan e'tibor hal qiluvchi rol o'ynagan. Ularning ta'lim tizimlari inson kapitalini

rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lib, har bir bosqichda ilm-fan, texnologiya va innovatsiyalar bilan chambarchas bog'liq holda shakllangan.

AQShda ta'lim tizimi erkin va kreativ fikrlashni rag'batlantirishga asoslangan bo'lsa, Janubiy Koreyada qat'iy tartib va yuqori intizom orqali samaradorlikka erishilgan. Yaponiya esa ta'limni texnologik taraqqiyot bilan uyg'unlashtirib, o'zining kuchli sanoat va ilmiy bazasini yaratgan. Ushbu davlatlarning ta'lim strategiyalarini tahlil qilish boshqa davlatlar uchun ham muhim tajriba bo'lishi mumkin.

AQSh ta'lim tizimi va iqtisodiy rivojlanish

Amerika Qo'shma Shtatlari ta'lim tizimi o'zining xilma-xilligi va moslashuvchanligi bilan ajralib turadi. Mamlakatda ta'lim federal, shtat va mahalliy darajalarda boshqariladi, bu esa turli hududlarda ta'lim siyosatining o'ziga xosligini ta'minlaydi. AQShda ta'lim tizimi davlat va xususiy sektor tomonidan boshqariladi, bu esa raqobat muhitini yaratadi va ta'lim sifatini oshiradi. Davlat maktablarida ta'lim olish bepul tarzda amalga oshiriladi.

Ta'lim tizimining bunday tuzilishi AQShning iqtisodiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Mamlakatda ta'limga qaratilgan e'tibor va sarmoya yuqori malakali kadrlarni tayyorlashga imkon beradi, bu esa innovatsion iqtisodiyotning rivojlanishiga xizmat qiladi. Shuningdek, ta'lim tizimining moslashuvchanligi va xilma-xilligi turli sohalarda yetakchi mutaxassislarni yetishtirishga yordam beradi.

Janubiy Koreya ta'lim tizimi va iqtisodiy rivojlanish

Janubiy Koreya ta'lim tizimi yuqori intizom va sifat bilan ajralib turadi. Mamlakatda ta'limga bo'lgan e'tibor iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Janubiy Koreyada ta'limga bo'lgan e'tibor va intizom yuqori bo'lib, bu iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Mamlakatda ta'lim tizimi inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, bu esa mamlakatning sanoat va texnologik yuksalishiga xizmat qiladi.

Ta'lim tizimining yuqori sifati va qat'iy intizomi Janubiy Koreyaning iqtisodiy rivojlanishiga katta hissa qo'shdi. Mamlakatda yuqori malakali kadrlar tayyorlanishi texnologik innovatsiyalar va sanoatning rivojlanishiga olib keldi. Bu esa Janubiy

Koreyaning global iqtisodiyotda yetakchi o'rinlardan birini egallashiga yordam berdi. Janubiy Koreya ta'lim tizimining muvaffaqiyati boshqa davlatlar uchun ham namuna bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ta'limga qaratilgan e'tibor va sarmoya iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri ekanligini Janubiy Koreya tajribasi yaqqol ko'rsatib turibdi.

Yaponiya ta'lim tizimi va iqtisodiy rivojlanish

Yaponiya ta'lim tizimi yuqori sifat va intizom bilan ajralib turadi. Mamlakatda ta'limga bo'lgan e'tibor iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Yaponiyada ta'lim tizimi inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, bu esa mamlakatning sanoat va texnologik yuksalishiga xizmat qiladi. Ta'lim tizimining yuqori sifati va qat'iy intizomi Yaponiya iqtisodiyotining rivojlanishiga katta hissa qo'shdi. Mamlakatda yuqori malakali kadrlar tayyorlanishi texnologik innovatsiyalar va sanoatning rivojlanishiga olib keldi. Bu esa Yaponiya iqtisodiyotining jadal rivojlanishiga xizmat qildi. Yaponiya ta'lim tizimining muvaffaqiyati boshqa davlatlar uchun ham namuna bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ta'limga qaratilgan e'tibor va sarmoya iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri ekanligini Yaponiya tajribasi yaqqol ko'rsatib turibdi.

Xulosa

Ushbu maqolada AQSh, Janubiy Koreya va Yaponiya ta'lim tizimlarining iqtisodiy rivojlanish bilan uzviy bog'liqligi tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu mamlakatlarda ta'limga qaratilgan sarmoyalar va strategik rejalashtirish milliy iqtisodiyotning jadal rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

AQShda ta'lim tizimining moslashuvchanligi va davlat-xususiy sektor hamkorligi iqtisodiyotda innovatsion yondashuvlarning rivojlanishiga sabab bo'lgan. Janubiy Koreyada esa yuqori intizom va raqobatbardosh ta'lim tizimi mamlakatning texnologik yetakchilikka erishishiga imkon bergan. Yaponiya tajribasi shuni ko'rsatadiki, doimiy o'quv jarayoni va an'anaviy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirilgan ta'lim iqtisodiy taraqqiyotga katta hissa qo'shadi.

Maqola natijalari shuni isbotlaydiki, har qanday mamlakatda ta'lim tizimi nafaqat ijtimoiy rivojlanish, balki iqtisodiy taraqqiyot uchun ham muhim omil

hisoblanadi. Shuning uchun rivojlanayotgan mamlakatlar o'z ta'lim tizimini kuchaytirish orqali barqaror iqtisodiy o'sishga erishishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
2. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakllantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
5. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12;